

UAB, futur incert

El món viu immers en una crisi política i social profunda amb derivades econòmiques que des de fa temps ens assetgen. Evidentment, la crisi està afectant el camí de la nostra Universitat, així com el d'altres universitats públiques, i aquestes són un dels pilars clau de la nostra societat.

La UAB ha complert i segueix complint amb les seves obligacions, però estem arribant a límits perillosos de sostenibilitat. No ens podem permetre —ni acceptar— que els recursos minvin any rere any en valors absoluts, ja que posen en perill no només la qualitat, sinó també un servei públic inestimable. Puc assegurar que des de la UAB hem complert els nostres compromisos —i seguim fent-ho—, amb rigor i enorme esforç, tant els econòmics i financers com els socials.

No només hem reduït en els darrers anys l'enorme deute que ens tenallava, sinó que, a més, gràcies a l'esforç i la professionalitat de tot el col·lectiu de professionals que integren la UAB, i malgrat el context descrit, hem millorat en tots els rànquings, tant domèstics com internacionals. El que podria semblar una paradoxa no ho és, perquè és el resultat de la feina realitzada durant molts anys.

Però dit això, l'esforç no és correspost com al meu entendre mereix; i menys en aquests moments. Som conscients de totes les dificultats i circumstàncies que ens aclaparen com a país i com a institució, però la nostra obligació és seguir treballant i vetllant per un servei tan inestimable per a qualsevol societat com és la universitat. La gran paradoxa és que sembla que no es tingui en compte si es gestiona bé o no, i això és pervers.

Ara, després d'haver complert 50 anys, la UAB pateix la necessitat de millores econòmiques tant en el pressupost corrent —ja que la sostenibilitat immediata està en greu perill a causa de la reducció soferta en els últims anys—, com en inversions en infraestructures i tecnologia, atès que algunes peces comencen a estar deteriorades i altres necessiten sortir de l'obsolescència, perquè els nostres alumnes necessiten aprendre el que demana la nostra societat del segle XXI amb tecnologia moderna.

Però observem, atònits, respostes sense solució i, de vegades, contradictòries que, a més d'abatre'ns, ens preocupen. La impotència i la tristesa és enorme perquè no és just que any rere any hàgim de gestionar en l'estretor i pidolar per poder sobreviure amb certa dignitat.

No vull, amb les meves paraules, incomodar altres universitats catalanes, que a més de ser col·legues han de fer front també als seus propis problemes, però el tracte que rebem a la UAB no és el que mereix una universitat de prestigi i reputació com la nostra. I ho exposo com a president del Consell Social, després de sis anys d'exercici en el meu lloc, havent-hi dedicat temps i compromís, d'haver realitzat esforços per conèixer la universitat al màxim, amb les seves

virtuts i defectes —que també els té—, els quals requereixen esforços per millorar, això també cal dir-ho.

Dit això, tinc el convenciment que el que exposo compta amb el suport de molta gent de la comunitat acadèmica començant per la rectora Arboix i el seu equip de govern.

Un país que es vol ha de cuidar i mimar les seves universitats. Són el present i el futur de la nostra societat, ja que a més de formar les noves generacions com a professionals i, especialment, com a persones, han de seguir mantenint —o, millor dit, millorant— les prestacions no tan sols docents, sinó també investigadores i de transferència de coneixement, que ha de ser un estret i intens vincle entre la universitat i la societat civil, tot i que em temo que estem vivint la incertesa de la miopia i dilapidant esforços.

Si volem progressar com a societat, hem de cuidar, donar suport, invertir i —fins i tot diria— mimar el nostre sistema educatiu, ja que és una de les grans columnes en què se sostenen la societat, el creixement i el futur de la nostra comunitat. Al seu torn, la universitat ha d'estar molt atenta al que passa, no només al seu voltant, sinó a tot el món, per reaccionar oferint solucions a les infinites necessitats i problemes que hi ha i segueixen apareixent, però això és impossible de gestionar sense recursos. La societat i el món acadèmic no poden i no han de viure separats, encara que és cert que l'ADN humà sempre ens condueix a crear guetos, del tipus que sigui, on les persones ens tanquem i protegim inconscientment de l'entorn que de vegades considerem agressiu i agressor. Ha de ser tot el contrari. I crec sincerament que aquest ha de ser un dels grans objectius del nostre sistema universitari. No som els únics posseïdors del coneixement i una de les nostres missions és buscar-lo, trobar-lo i procurar integrar-lo en l'acadèmia per potenciar el seu valor.

La UAB va néixer en uns anys convulsos i de grans moviments socials arreu del món, com "el maig del 68" amb el moviment estudiantil a París i a la Sorbona, però també a Berkeley, Califòrnia, a la London School of Economics o a la Universitat Lliure de Berlín. Personatges tan influents i heterogenis com Chomsky, Sartre, Althusser, Simone de Bouvoir, Derrida, Foucault o Erich Fromm, per citar uns pocs, lluitaven i difonien les seves idees per tot arreu. La lluita pels drets civils als EUA amb els assassinats de Martin Luther King i Robert Kennedy van ser fites històriques, tot i que avui dia encara subsisteixen massa desigualtats. Al 69, la Primavera de Praga o el festival de Woodstock van ser signes de rebel·lió. La matança brutal a Mèxic a la plaça de Tlatelolco, avantsala d'uns Jocs Olímpics, va ser un altre signe de cerca de canvi. Allà mateix va ser on es va destapar el "*black power*" liderat pels carismàtics atletes nord-americans, Tommie Smith i John Carlos, una altra fita rellevant d'aquells anys. Les furibundes protestes contra la guerra del Vietnam que es van sublimar en la convenció del partit demòcrata d'aquell any es van produir també en el 68. El moviment *hippie* nascut als EUA com a reacció a un sistema amb el qual molts estaven en desacord, es va gestar en aquells anys i va tenir una influència enorme i va comportar l'aparició del moviment pacifista. La primavera de Praga, esclafada pel règim soviètic, i fins la Revolució Cultural Xinesa liderada per Mao Tse Tung dins el mateix partit comunista xinès, són fites molt destacades que

van ser silenciades i apagades pels seus guanyadors. No existia la tecnologia de comunicació actual...

S'estava gestant un canvi d'era i també succeïa a Espanya, on els moviments antifranquistes començaven a mobilitzar-se. Europa, amb una mica de retard, va patir notables sacsejades com la tardor calenta a Itàlia en el 69 o les mobilitzacions laborals al Regne Unit a principis dels setanta. En aquells anys vam néixer nosaltres, la UAB. A Barcelona, com es diria en català "amb un esclòp i una espadenya", amb pocs recursos, uns quants aventurers —avui els anomenaríem emprenedors—, amb objectius, situacions i circumstàncies molt diferents, que van unir la seva passió, il·lusions i somnis. I així va néixer a batzegades la UAB. Al començament, sense campus, es va albergar en llocs dispersos: Drassanes i Sant Cugat —en el claustre de monestir d'aquesta ciutat—, o en el mateix Hospital de Sant Pau. Després, per fases, es va construir el campus actual de Bellaterra, que va ser proclamat el primer Campus d'Excel·lència Internacional de tot l'estat espanyol. Això sí, mai ningú s'ha preocupat de solucionar l'altíssim cost que li suposa a la UAB mantenir el seu territori. Asfaltat, seguretat, mobilitat, clavegueram, etc. suposen un cost recurrent d'uns 4 milions d'euros anuals, recursos que s'han de deduir del pressupost que se'ns assigna, la qual cosa ens perjudica, doncs hauria d'anar destinat a la docència i la investigació. Any rere any demanem i busquem solucions, però ningú ens les dona. Un greuge més. Estem parlant aproximadament d'uns 200 milions d'euros acumulats, que en lloc de dedicar-se —i haver-se dedicat— al que és el "core" de la universitat, s'han destinat a àmbits que corresponen a altres institucions i administracions del país.

Tornant a aquells anys difícils pretransicionals del nostre país, el talent, la valentia i la voluntat d'entesa d'aquells emprenedors, cosa que ara sembla que brilla per la seva absència, van aconseguir que orígens, idees, sentiments i voluntats molt diferents convergissin davant un objectiu comú: la creació d'un projecte disruptiu d'universitat, que amb els anys es consolidaria i seria un èxit.

Avui dia la UAB té gairebé cinquanta mil estudiants, compta amb més de set mil professionals al servei de la universitat i apareix en tots els rànquings mundials en posicions destacades, tot i competir amb universitats amb pressupostos i recursos molt superiors.

La UAB és una universitat diferent. Neix amb un segell i un ADN diferencial, però els seus orígens i, especialment, el seu mestissatge en el sentit més ampli de la paraula, la fan singular i molt plural. S'ha distingit sempre per ser una universitat diferent, reivindicativa en els seus valors i ideals, participativa, sent alhora una universitat molt oberta, en la que hi conviuen, de vegades no sense certes dificultats, cultures i tendències diferents i fins i tot enfrontades. Governar i liderar la UAB no és una tasca gens fàcil, però m'atreveixo a dir que el mestissatge d'idees, orígens, cultures i objectius l'ha fet millor.

Vam néixer en una etapa convulsa i ara, després d'estar passant per una forta i impactant crisi econòmica però també social, estem afrontant un futur incert navegant de nou per un present convuls i ple d'incerteses, no només en el nostre

entorn sinó també a escala mundial. No els recorda els anys 60 i 70 de segle passat?

Doncs bé, és ara, en aquest canvi d'era que s'acosta, quan estant immersos en un caos i entropia no gaire diferents dels que vam viure a mitjans del segle passat —però en versió digital—, quan hem de reinventar-nos i tornar a ser disruptius i innovadors com vam ser aleshores; per afrontar el futur amb garanties d'èxit i poder servir a la nostra societat, que és la que ens finança i demanda els nostres serveis i també la nostra transferència de coneixement. És ara quan més que mai, des de la universitat, hem de bussejar en la nostra societat i intentar aportar la nostra experiència, talent i intel·ligència, per trobar i aplicar els ajuts que la nostra comunitat necessita. Solucions i no problemes. Sortim del nostre núvol i barregem-nos amb el nostre entorn. Junts sumem i podem arribar més lluny. La societat ens necessita, ja que som un dels seus pilars bàsics, però nosaltres necessitem a la nostra societat, donat que és ella la que ha de transmetre'ns les seves necessitats i inquietuds perquè junts puguem resoldre-les el millor possible.

Des de la universitat ens omplim la boca quan parlem de transferència, però m'atreveixo a blasfemar —i que em perdonin els acadèmics—: la transferència ha de ser d'anada i de tornada. Sense transferència de la societat a la universitat mai podrem elaborar coneixement per transferir-lo de nou a la nostra comunitat i així progressar.

Volem seguir sent com vam néixer: autònoma, emprenedora, innovadora, mestissa i integradora. El país ens necessita i nosaltres necessitem que el nostre entorn, la nostra gent i la societat que ens nodreix confii en la UAB. No els defraudarem.

Un país que es vol necessita institucions com la nostra, però això sí, no ens facin gestionar l'estretor de recursos, ja que amb pressupostos a la baixa, amb inversions escasses i insuficients, estem condemnant la UAB a un destí immerescut i llastimós. I això no és el que volem i el que mereixem, ni la mateixa UAB ni la societat que ens finança i a la qual servim. El país necessita institucions com la nostra, però amb un finançament digne i just que harmonitzi amb les necessitats que tenim, les demandes que se'ns exigeixen i els èxits que aconseguim.

Des d'aquestes línies, desitjo que l'any 2020 sigui un any de pau, de recuperació de l'harmonia, de tenir plena consciència que sense tolerància no hi ha convivència, de respecte de les idees, les persones i les institucions i la generositat, en especial amb aquells i aquelles amb qui no coincidim.

Gabriel Masfurroll
President del Consell Social de la UAB

31 de gener de 2020